

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta
liv@eduskunta.fi

LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI SAKON JA RIKESAKON MÄÄRÄÄMISESTÄ ANNETUN LAIN JA AJOKORTTILAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI HE 103/2017 vp

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry kiittää lausunnonantomahdollisuudesta ja haluaa kunnioittavasti esittää asiantuntijalausuntonaan hallituksen esityksen HE 103/2017 vp osalta seuraavaa:

Hallituksen esitys koskee ajokieltoseuraamusten määräämisen keskittämistä kaikissa tilanteissa poliisille nykyisen kahden viranomaisen toimivaltajaan sijaan ja sen myötä rattijuopumusten siirtämistä käsiteltäväksi sakkomenettelyssä. AKT ry:n näkemyksen mukaan harkittaessa ajokieltoimenettelyn keventämistä ja ennen kaikkea sen siirtymisestä kokonaisuudessaan poliisille, tulee huomioida ajokiellon merkityksen laajamittaisuus ammattikuljettajalle.

Ajo-oikeus on ammattikuljettajalle pääsääntöisesti ainoa tapa ansaita elinkeinonsa. Ajo-oikeuden hetkellinenkin menettäminen johtaa usein ammattikuljettajan elinkeinonharjoittamisen menettämiseen työnantajan irtisanoessa ammattikuljettajan työsuhteen ajo-oikeuden menettämisen vuoksi. Työsuhteen perusteltu päättäminen työnantajan taholta vaatii työntekijän työsuhdevelvoitteen rikkomisen siten, että perusteen päättämiselle voidaan katsoa olleen olennaisen ja painavan. Tällaisena perusteena ei voida pitää ajo-oikeuden hetkellistä eikä ainakaan lyhytaikaista menettämistä. Tosiasiassa kuitenkin usein käy niin, että kun ammattikuljettaja menettää hetkellisesti ajo-oikeuden, työnantaja irtisanoor tästä syystä kuljettajan työsuhteen. Työsuhderiitojen käsittely kestää oikeusasteesta riippuen useita vuosia ja työsuhdetta ei tarvitse koskaan palauttaa, vaikka oikeus toteaisi, ettei työsuhteen päättämiselle ole ollut riittäviä perusteita. Pahimmillaan voi käydä niin, että ajo-oikeuden hetkellinen menettäminen varsin vähäisestäkin rikkeestä, johtaa siihen ettei ammattikuljettaja voi enää harjoittaa ammattiaan pysyvästi.

Ajokorttilaki mahdollistaa jatkossakin ajokiellon määräämisen ehdollisena esimerkiksi siinä tapauksessa, että ajo-oikeus on ajokieltoon määrättävälle ammatin takia välttämätön. Lakimuutoksen myötä ajokiellon ehdollisuudesta päättäisi poliisiviranomainen tuomioistuimen sijaan. Kuljettajaa ei voida määrätä ehdolliseen ajokieltoon siinä tapauksessa, että se on vastoin yleistä etua tai kuljettajan teosta on aiheutunut vaaraa muiden terveydelle. Ehdolliseen ajokieltoon määrättävälle henkilölle asetetaan vähintään vuoden ja enintään kolmen vuoden mittainen koeaika. Mikäli kuljettaja syyllistyy koeaikana ajokieltoon joltavaan rikkeeseen, määrätään ajokielto aina ehdottomana. Rattijuopumukseen syyllistynyt henkilö voidaan määrätä ehdolliseen ajokieltoon ainoastaan siinä tapauksessa, että hänen kuljettamassaan ajoneuvossa on alkolukko ehdollisen ajokiellon ajan.

Ehdotus siirtää harkinnan ajokiellosta poliisille tulisi huomioida poliisin koulutuksessa ja resursoinnissa. Erityisesti ajokiellon vaikutusta ammattikuljettajien asemaan tulee painottaa poliisin harkintavallan käytössä, siten ettei ammattikuljettajien elinkeinon harjoittamisoikeus kohtuuttomasti vaarannu.

Työttömyysturvan kannalta tulee huomioida se, että kun ammattikuljettajalle määrätty ajokielto johtaa työnantajan toimesta työsuhteensa päättymiseen, tulkitsevat TE -toimistot työttömyysturvalakia pääosin siten, että työpaikkansa menettäneen kuljettajan pidetään itse aiheuttaneen työsuhteensa päättymisen ja TE-keskus määrää kuljettajalle näin jopa 90 päivän kestoisen karenssin työttömyyspäivärahan maksun suhteen. Tällainen karenssi saatetaan määrätä siitäkin huolimatta, että työsuhteen päätyminen sittemmin katsotaan tuomioistuimen päätöksellä lain vastaiseksi. Myös siinä tapauksessa, että ajokielto johtaa ajokiellon mittaiseen työntekemisen keskeytykseen ja työt jatkuvat ajokiellon loputtua, kuljettajalla ei ole keskeytysajalta mahdollisuutta saada työttömyysturvaa. Tilannetta ei voida rinnastaa työsopimuslain mukaiseen tilapäiseen työn keskeytykseen eli lomautukseen, jonka ajalta taas voi saada työttömyysturvaa.

Kokonaisuuden vuoksi AKT ry pitää erittäin tärkeänä sitä, että ammattikuljettajan kohdalla ajokieltoa harkittaessa huomioidaan sen vaikutuksen erityinen merkittävyys ammattikuljettajan koko elämän kaaren osalta. Ajokieltoa ja sen kestoa harkitsevan viranomaisen tulee kyetä toimimaan laaja näkökulmaisesti ja ottamaan huomioon jokaisen tapauksen kohdalla tilanteen kokonaisuus. Tämä edellyttää ajokieltoa määräävälle taholle riittävää ymmärrystä kaikista asiaan liittyvistä seikoista. Em. syistä AKT ei voi hyväksyä ajokiellojen määräämistä ilman oikeuden päätöstä työntekijän oikeusturvan toteutumisen kannalta.

Marko Piirainen
puheenjohtaja

Harri Pasanen
2. varapuheenjohtaja